

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEAN 577. TÄYSISTUNTO, 22.3.2023–23.3.2023

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvä nuorisotoimintasuunnitelma 2022–2027”

(omaaloitteinen lausunto)

(2023/C 184/02)

Esittelijä: **Michael McLOUGHLIN**

Yhteisesittelijä: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Komitean täysistunnon päätös	22.9.2022
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta omaaloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	Ulkosuhteet
Hyväksyminen jaostossa	6.3.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	22.3.2023
Täysistunnon numero	577
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	157/0/1

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvä nuorisotoimintasuunnitelma on Euroopan talous- ja sosiaalikomitean (ETSK) mielestä tervetullut, mutta sen käyttöönottoon ja toteuttamiseen saattaa liittyä haasteita, joita on syytä seurata ja valvoa. ETSK on halukas osallistumaan aktiivisesti nuorisotoimintasuunnitelman täytäntöönpanoon.

1.2 ETSK uskoo, että EU:n ja koko maailman nuorisojärjestöt voivat kokemuksensa ja asiantuntemuksensa ansiosta auttaa merkittäväällä tavalla sekä Euroopan komissiota että EU:n edustustoja suunnitelman toteuttamisessa. Komitea katsoo myös, että nuorten parissa työskentelevälle EU:n henkilöstölle olisi annettava perustaidot muun muassa nuorisoystävällisistä tiloista, neuvonnasta ja nuorisotyön menetelmistä.

1.3 ETSK toivoisi, että täytäntöönpanon aikana kiinnitetään jatkuvaa huomiota syrjäytyneimpiin ja myös vammaisiin nuoriin ja että nuorille annettava ruohonjuuritason tuki paikallisyhteisöissä saa aina yhtä paljon painoarvoa kuin johtajuuteen keskittyvä työ. Johtajuus- ja osallistumisprosessit olisi suunniteltava niin, että toiminta lähtee ruohonjuuritasolta ja prosessien suunta on alhaalta ylöspäin, jotta kasvatetaan johtajia, joilla säilyy juuret arkielämässä.

1.4 ETSK korostaa, että tiedon kerääminen ja seuranta ovat keskeinen haaste nuorisotoimintasuunnitelman täytäntöönpanon kannalta ja että Euroopan komissiolta, Euroopan ulkosuhdehallinnolta (EUH) ja asiaankuuluvilta rahoitusta saavilta virastoilta ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioilta olisi edellytettävä säännöllistä raportointia. Tämä olisi linjassa Euroopan komission äskettäin toteuttaman nuorisoa käsittelevien kansainvälisten tietojen kartoitus- ja puuteanalyysin⁽¹⁾ kanssa.

1.5 ETSK kannattaa ja kannustaa ylläpitämään yhteyksiä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ja sen virastojen tällä alalla tekemään työhön, erityisesti nuoriso-, rauha- ja turvallisuusagendaan, ja mahdollista synergiaa YK:n lapsen oikeuksien komitean kanssa.

1.6 ETSK katsoo, että Erasmus+-ohjelman ja nuorisotakuun kaltaiset merkittävät EU:n nuorisopolitiikat voivat olla hyödyllisiä nuorten osallistamiseen ja nuorisopolitiikkaan liittyvässä työssä. Tällaisia rakenteita hyödynnettäessä olisi kiinnitettävä huomiota hakumenettelyjen riippumattomuuteen sekä muun muassa viisumi- ja kielikysymyksiin.

1.7 ETSK kehottaa EU:n neuvostoa kannustamaan EU:n jäsenvaltioita laatimaan omat suunnitelmansa, joissa käsitellään vastaavia osa-alueita kuin nuorisotoimintasuunnitelmassa, ja tekemään yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti nuorisojärjestöjen kanssa. Lisäksi EU:n jäsenvaltioiden ja kohdemaiden välisiä jo olemassa olevia yhteyksiä ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuuksia erityisesti nuorisojärjestöjen välillä olisi hyödynnettävä ja vahvistettava.

1.8 ETSK suosittaa myös, että kohdemaita kannustetaan laatimaan omat konkreettiset nuorisopolitiikkansa ja luomaan kansallisia nuorisovaltuustoja tai vastaavia elimiä ja että niille annetaan välineet tätä varten. Samaan aikaan komission toiminnan ohjenuorana olisi käytettävä ihmisoikeuksien periaatteita, kun se tukee kohdemaita.

1.9 ETSK katsoo, että nuorisotoimintasuunnitelman ja Euroopan osaamisen teemavuoden välille olisi luotava yhteyksiä, jotta varmistettaisiin, että tämän alan työ pääsee etusijalle kumppanimaissa.

1.10 ETSK katsoo, että koulutusalan toimissa olisi keskityttävä tasa-arvoon ja erityisesti nuorten tyttöjen suojeluun ja että vaikeimmin saavutettavissa olevien henkilöiden osallistumisen varmistamiseksi olisi luotava strategioita. Kaikkien apurahamahdollisuuksien olisi oltava avoimia ja läpinäkyviä, ja niissä olisi oltava tietoisia menetelmiä vaikeimmin saavutettavien henkilöiden kannustamiseksi.

1.11 ETSK on vahvasti sitä mieltä, että kansalaistoimintaa kaikenlaisissa kansalaisyhteiskunnan organisaatioissa, kuten nuorisoryhmissä, ammattiliitoissa ja nuorten yrittäjien ryhmissä, olisi edistettävä.

1.12 ETSK katsoo, että on syytä tarkastella EU:n kauppapolitiikan vaikutusta ja yhteyttä nuoriin, erityisesti kun ajatellaan kauppaa ja kestävästä kehitystä koskevia lukuja ja talouskumppanuussopimuksia.

1.13 ETSK suosittaa, että ulkoiseen toimintaan liittyvään nuorisotyöhön olisi johdonmukaisesti Euroopan komission tutkimuksen kanssa kehitettävä nuorille suunnattuja erityisiä yhteisöllisiä mielenterveyspalveluja ja asetettava tavoitteita sekä määrällisille tuloksille että laadullisille parannuksille mielenterveyden alalla.

1.14 ETSK katsoo, että lapsityövoiman käytön torjunnan tulisi olla tärkeä osa nuorisotoimintasuunnitelmaa, jotta lapsityövoiman käyttö siirtyy viimein 2000-luvulla historiaan.

2. Taustaa: ETSK:n toimet alalla

2.1 ETSK antoi lokakuussa 2018 lausunnon EU:n uudesta nuorisostrategiasta⁽²⁾ ja korosti, että nuorisoasioita on tarkasteltava monialaisesti ja että työllisyyteen, mielenterveyteen, tasa-arvoon ja koulutukseen on kiinnitettävä enemmän huomiota. Lausunnossa korostettiin myös EU:n ulkosuhdetoiminnan merkitystä tällä alalla.

(1) Kalantaryan, S., McMahon, S. ja Ueffing, P., Youth in external action, JRC130554, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2022.

(2) EUVL C 62, 15.2.2019, s. 142.

2.2 Syyskuussa 2020 ETSK antoi lausunnon ”Kohti nuorten järjestelmällistä osallistamista ilmasto- ja kestävästä kehityksestä koskevaan EU:n päätöksentekoon”⁽³⁾. Siinä ehdotettiin, että ryhdytään toteuttamaan nuorille suunnattuja ilmasto- ja kestävästä kehityksestä koskevia pyöreän pöydän keskusteluja, että asetetaan nuorison edustaja EU:n viralliseen valtuuskuntaan, joka osallistuu YK:n ilmastopöytäkirjan osapuolten konferenssin kokouksiin, ja että nuoria kuullaan aina laadittaessa ilmasto- ja kestävästä kehityksestä liittyviä ETSK:n lausuntoja.

2.3 Heinäkuussa 2022 annetussa lausunnossa ”Länsi-Balkanin maiden nuorisopolitiikka osana Länsi-Balkanin innovaatio-ohjelmaa”⁽⁴⁾ ETSK kehotti Länsi-Balkanin maiden hallituksia seuraamaan EU:n keskeisiä nuorisopolitiikkaa koskevia asiakirjoja ja investoimaan edelleen näyttöön perustuvaan nuorisopolitiikkaan, jossa käsitellään nuorison kehitykseen liittyviä haasteita ja johon osoitetaan riittävät ja läpinäkyvät määrärahat.

2.4 ETSK:lla on ainutlaatuiset edellytykset edistää yhteyksiä nuorisoverkostoihin. Se on perustanut Euroopan nuorison teemavuoden koordinoitiryhmän, joka sai tehtäväkseen vahvistaa yhteistyötä nuorisjärjestöjen ja nuorten kanssa teemavuoden aikana ja sen jälkeen sekä tehdä yhteistyötä muiden EU:n toimielinten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa, jotta voidaan varmistaa nuorten parempi monialainen integrointi niiden päivittäiseen toimintaan. Syyskuussa 2022 ETSK antoi lausunnon ”EU-tason nuorisotesti”⁽⁵⁾ ja vaati nuorille entistä järjestelmällisempiä, merkityksellisempiä ja kohdennettumia osallistumismahdollisuuksia.

3. Yleisiä huomioita nuorisotoimintasuunnitelmasta

3.1 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti yhteiseen tiedonantoon ”EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvä nuorisotoimintasuunnitelma 2022–2027”, joka on tärkeä askel ulkoisessa toiminnassa ja nuorisopolitiikassa ja jossa vihdoin otetaan huomioon niiden väliset synergiamahdollisuudet. Lisäksi tämä on Euroopan nuorison teemavuoden yhteydessä tunnustus siitä, että nuoret ja nuorten elämä sekä nuorten mielipiteet on otettava huomioon kaikessa poliittisessa työssä, ei vain nuoriin perinteisesti liitetyillä aloilla.

3.2 Ukrainan sota vaikuttaa edelleen vakavasti siviileihin, erityisesti lapsiin ja nuoriin. Nuorisotoimintasuunnitelmalla olisi pyrittävä parantamaan Ukrainan ja maailman muiden konfliktialueiden nuorten selviytymiskykyä, tukemaan nuorten kansalaistoimintaa ja rohkaisemaan heitä ryhtymään muutoksentehtäviksi yhteisöissään erityisesti konfliktin jälkeisessä elpymisvaiheessa.

3.3 Tiedonannossa otetaan asianmukaisesti huomioon myös covid-19-pandemian jälkeinen maailmantilanne ja tunnustetaan, että kriisistä kärsivät eniten nuoret, heidän koulutuksensa ja heidän liikkumisvapautensa. Covid-19-pandemian vaikutus nuoriin tunnustetaan Euroopassa, mutta muualla maailmassa ja erityisesti kehitysmaissa ja epävakaisissa valtioissa se on jäänyt vähemmälle huomiolle.

3.4 Komitea kannattaa lähtökohtaisesti ajatusta, että kaikki nuorisoon liittyvät sisäpoliittiset linjaukset olisi voitava siirtää myös ulkosuhteisiin niin, että otetaan huomioon paikalliset ja alueelliset olosuhteet siellä, missä ulkosuhdetoimintaa harjoitetaan. Tästä syystä komitea kannattaa sitä, että EU-politiikan nuorisotestiä sovelletaan myös nuorisotoimintasuunnitelman toteuttajiin.

3.5 ETSK suhtautuu myönteisesti myös siihen, että nuorisotoimintasuunnitelma pohjautuu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin ja ihmisoikeuksiin ja demokratiaan koskevaan EU:n toimintasuunnitelmaan, joissa painotetaan tarvetta varmistaa nuorten mahdollisuus osallistua julkiseen ja poliittiseen elämään tasavertaisesti, ilman rajoituksia ja mielekkäällä tavalla. Nuoret ovat muutoksen eturintamassa, mutta he ovat usein aliedustettuja, mikä on vastoin heidän perusoikeuksiaan. ETSK arvostaa sitä, että toimintasuunnitelma on erittäin kunnianhimoinen ja että siinä keskitytään selkeästi toimintaan. Komitea pitää tervetulleena myös sitä, että suunnitelmassa tunnustetaan nykyisten maailmanlaajusten haasteiden ylisukupolviset ulottuvuudet.

3.6 Tiedonantoon on koottu yhteen kaikki tärkeä nuorisoa koskeva poliittinen työ eri aloilta. Suunnitelmaa toteutettaessa on tärkeää varmistaa jonkinlainen laaja-alainen valvonta, sillä toteuttamiseen osallistuu monia eri virastoja ja se koskee hyvin erilaisia aloja. Mukaan olisi otettava myös nuorisosta ja koulutuksesta vastaavat tahot, nuorisjärjestöt ja itse nuoret sekä avustusvirastot ja EU:n jäsenvaltioiden muut kansalliset elimet, rahoitusta saavat virastot ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot. Toteutuksessa on myös otettava huomioon eri rahoituslähteet, toimijat ja alaan liittyvät indikaattorit. Kokonaisuus on haastava, mutta tehokkaasta valvontajärjestelmästä on apua ja se voisi toimia mallina politiikan toteuttamiselle yhteisvoimin.

⁽³⁾ EUVL C 429, 11.12.2020, s. 44.

⁽⁴⁾ EUVL C 443, 22.11.2022, s. 44.

⁽⁵⁾ EUVL C 486, 21.12.2022, s. 46.

3.7 Nuoria koskevan tiedon keruuta on parannettava lähes kaikilla ulkosuhdetoiminnan aloilla. Nuorisotoimintasuunnitelman käyttöönotossa on keskityttävä tähän haasteeseen, kuten todetaan Euroopan komission hiljattain toteuttamassa nuorisoa koskevien kansainvälisten tietojen kartoitus- ja puuteanalyysissä. Tuotosten ja tulosten erittelemine ja kunkin ohjelman tai aloitteen tarkan vaikutuksen määrittäminen voi olla vaikeaa. Sen vuoksi kaikki nuoriin kohdistuvat toimet edellyttävätkin pitkäaikaistutkimuksia.

3.8 EU:n ja kaikkien unionin toimielinten olisi tehtävä yhteistyötä Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa sen varmistamiseksi, että yhteistyöhenki ja kulttuurienvälinen oppiminen sekä Erasmus+-ohjelmasta saadut kokemukset ja kaikki muut yhteistyömuodot ovat jatkossakin Yhdistyneen kuningaskunnan nuorten ja nuorisojärjestöjen ulottuvilla. On pyrittävä kaikkiin tavoin jälleen mahdollisimman hyviin suhteisiin Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa unohtamatta myöskään uusien suhteiden solmimista ja edistämistä⁽⁶⁾.

Johtajuus ja osallistuminen

3.9 Nuorisotoimintasuunnitelmassa annetaan huomattavasti painoarvoa johtajuudelle ja osallistumiselle. Tämä on tervetullutta ja vastaa pitkälti nuorten kanssa tehtävän työn parhaista käytännöistä. ETSK katsoo kuitenkin, että tarvitaan erittäin syväluotaava ja keskustelevala lähestymistapa, jotta tällaisia toimintalinjauksia voidaan toteuttaa EU:n ulkosuhde-toiminnassa. EU:ssa ja sen jäsenvaltioissakin on vahvoista ponnisteluista huolimatta vielä pitkä matka osallistaviin toimintatapoihin. Nuorten johtajuus edellyttää yleensä hyvää ruohonjuuritason pohjatyötä ja kannustavaa ympäristöä. Sen ansiosta nuoret uskaltavat ilmaista itseään, säilyttäen kuitenkin läheiset sidokset vertaisryhmiinsä ja hyödyntäen kokemustaan paikallisista kysymyksistä, kuten ympäristöstä, liikenteestä, koulutuksesta, mielenterveydestä, sosiaalivasta ja monista muista asioista. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ovat usein mukana luomassa tähän edellytyksiä. Komitea toivoo, että kansalaisyhteiskuntaa, ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevissa temaattisissa ohjelmissa voidaan keskittyä näihin tarpeisiin.

3.10 Hyvien käytänteiden muodostuminen tälle alalle edellyttää näin ollen useita muitakin tekijöitä. Erasmus+-ohjelmassa etsitään edelleen keinoja sellaisten nuorten saavuttamiseksi ensisijaisesti, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia, ja tosiasiallisesti tunnustetaan, että tällaisellakin alan johtavalla ohjelmalla on vielä paljon tehtävää tämän suhteen. Kun on kyse ihmisten välisestä kanssakäymisestä ja liikkuvuudesta, viisumien kaltaisilla hallinnollisilla näkökohdilla on ratkaiseva merkitys sen varmistamisessa, että kokemus on osallistujille sujuva, ja tähän tarvitaan yhteinen lähestymistapa. Näiden tavoitteiden soveltaminen kehitysmailhin, epävakaisiin valtioihin tai jopa totalitaarisiiin mailhin nostaa haastetasoa selvästi. Kaiken kaavaillon johtajuus- ja osallistamistyön on viime kädessä perustuttava ruohonjuuritason pohjatyöhön ja yhteisölähtöisiin kokemuksiin.

3.11 On varottava kääntämästä prosessia nurinpäin ja aloittamasta työskentelyä "johtajien" kanssa, jos todellista ruohonjuuritason tukea ei ole. Rahoittajat ja kansainväliset kansalaisjärjestöt eivät voi luoda tällaista johtajuutta, vaan tarvitaan laadukkaat yhteydet ruohonjuuritasolle. Läpinäkyvä valinta, avoimet ja osallistavat menetelmät ja suojatoimet ovatkin tarpeen valtioiden ja muiden tahojen väliintulon estämiseksi erityisesti epävakaisissa valtioissa. Sitoutuminen, osallistuminen ja johtajuustaidot ovat ratkaisevan tärkeitä, ja niiden mahdollistamiseksi on pyrittävä luomaan tarvittavat rakenteet. Nuorisojärjestöille ja kansalaisyhteiskunnalle annettava pitkän aikavälin tuki on asetettava etusijalle lyhyen aikavälin hankelähtöisiin lähestymistapoihin nähden. Nuorten johtajuuteen sitoutumiseksi tarvitaan myös strategioita, jotta voidaan käsitellä tätä jatkuvasti muuttuvaa ryhmää, joka muuttuu, kasvaa ja kehittyy ja jossakin vaiheessa haluaa siirtyä eteenpäin tai joutuu siirtymään eteenpäin.

3.12 Kenttätasolla työskenteleville ruohonjuuritason järjestöille olisi annettava mielekäästä tukea, niin että ne voivat kehittyä sisäisesti ja saada vaikutusvaltaa paikallisyhteisöissään. Komitea toivoo, että tätä aihetta käsitellään kansainvälisiä kumppanuuksia käsittelevän nuorten yhteislaulukunnan työssä ja kehitysyhteistyön politiikkafoorumiin kuuluvalla nuorisojärjestöjen kanssa käytävän vuoropuhelun foorumilla. Myös ammattiliittojen ja ammattiliittojen nuoriso-osastojen tukeminen voi auttaa kannustamaan ja tukemaan nuoria demokraattisessa työpaikkaosallistumisessa. Kansalliset nuorisovaltuustot voivat soveltua rakenteeksi, jossa päätetään, kenen kanssa yhteistyötä kumppanimaissa tehdään, edellyttäen, että tahot ovat riippumattomia. Tähän voivat soveltua myös sellaiset aloitteet kuin Big 6 -nuorisojärjestöjen Global Youth Mobilisation -hanke⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ ETSK:n tiedonanto aiheesta "EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen täytäntöönpano, Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskeva pöytäkirja mukaan lukien".

⁽⁷⁾ <https://globalyouthmobilization.org/>

Toteutustavat

3.13 Nuorisotoimintasuunnitelmassa viitataan usein Erasmus+-ohjelmaan, mikä on tervetullutta. Tiedonannossa ei näin yritetä keksiä pyörää uudelleen. Ohjelman rakenteita ja prosesseja voidaan ja pitää hyödyntää unionin ulkosuhdetoiminnassa, kun se on perusteltua. Toteutusta voi auttaa, jos ohjelma jaetaan osa-alueisiin, joita voivat olla esimerkiksi nuoret, koulut, ammatillinen koulutus ja korkea-asteen koulutus. Viisumien, rahoituksen niukkuuden ja kielimuurien kaltaiset esteet olisi poistettava, ja toteutuksessa olisi keskityttävä vastavuoroiseen oppimiseen, osaamisen kehittämiseen ja kokemusten keräämiseen. Jos päätetään hyödyntää kansallisia virastoja, olisi varmistettava huolellisesti, että ne kunnioittavat aitoja kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja niiden riippumattomuutta.

3.14 Ammatillinen peruskoulutus parantaa nuorten tulevaa työllistettävyyttä ja edistää osallistumista elinikäiseen oppimiseen. Ammatillisen koulutuksen politiikalla ja hyvillä käytännöillä voidaan tukea työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten (NEET) yhteiskunnallista osallisuutta ja integroitumista työmarkkinoille.

3.15 Tiedonannossa luodaan tärkeitä yhteyksiä EU:n ulkosuhdetoiminnan ja lapsen oikeuksien välille. EU on hiljattain laatinut strategian lapsen oikeuksien alalla. Nuorisotoimintasuunnitelman toteutuksesta voisi vetää enemmänkin yhteyksiä vuonna 1989 annettuun lapsen oikeuksia koskevaan YK:n yleissopimukseen esimerkiksi hyödyntämällä Geneven komitean maaraportteja. Nuorista monet ovat alle 18-vuotiaita, ja YK:n yleissopimuksen periaatteita voidaankin käyttää ohjenuorana, mutta EU:n nuorisotyö kattaa pidemmän ikäjakson. Kahdeksaatoista ikävuotta ei pitäisi aina automaattisesti pitää jakolinjana.

3.16 Nuorisotoimintasuunnitelman toteuttamiseksi kansallisella, alueellisella ja monenvälisellä tasolla on sovellettava Team Europe -lähestymistapaa. EU:n olisikin otettava huomioon eri alueiden erityistarpeet ja olosuhteet. ETSK pitäisi hyödyllisenä, että kumppanitoiminnassa autettaisiin täyttämään aukkoja nuoria koskevassa tiedossa ja datassa, erityisesti painopistealoilla, joita ovat digitaalisten taitojen kehittäminen, ilmastonmuutos ja vihreän kehityksen ohjelma. ETSK seuraa kiinnostuneena tulevien kuukausien aikana moninaisten toimien täytäntöönpanoa ja on valmis kantamaan oman kortensa kekoon.

3.17 Komitea olisi toivonut parempaa vastausastetta ja edustavampia vastauksia nuorisotoimintasuunnitelmaa käsitelleessä kuulemisprosessissa. Tämä kertoo tarpeesta välittää nuorille kaikki tarvittavat tiedot tärkeistä aiheista, jotta he voivat tehdä tiedostavia päätöksiä ja vaikuttaa päätöksentekoprosessiin kohdennetusti ja mielekkäästi. Hyödyllisiä välineitä tässä ovat esimerkiksi Euroopan nuorisotiedotus ja -neuvontajärjestön (ERYICA) laatumerkki.

4. Erityisiä huomioita nuorisotoimintasuunnitelman eri osioista

4.1 Nuorisotoimintasuunnitelmaan on koottu hyvin monenlaisia meneillään olevia toimintoja, ja täytäntöönpano tulee olemaan erittäin haasteellista erityisesti covid-19-pandemian jälkeen. Koulutukseen pääsy ja sukupuolten tasa-arvo ovat ratkaisevan tärkeitä asioita, joissa on tapahtunut edistystä.

Koulutus

4.2 Nuorisotoimintasuunnitelman toteuttamisessa tarvitaan vahva yhteys Euroopan osaamisen teemavuoteen. ETSK muistuttaa, että ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen sekä kiertotalouteen, mielenterveyteen, fyysiseen terveyteen ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyvien taitojen kehittäminen on tärkeää ja että tämä on otettava huomioon nuorten täydennys- ja uudelleen koulutuksessa⁽⁸⁾. Työmarkkinavuoropuhelun ja kansalaisvuoropuhelun rooli on olennaisen tärkeä, ja sitä on vahvistettava.

4.3 Myös koulutukseen osallistuu monia sidosryhmiä, joten selkeät tavoitteet ja mittaukset ovat tarpeen. Vaikeimmin saavutettaviin nuoriin on ehdottomasti panostettava erityisesti köyhimmissä ja epävakaimmissa maissa. Sitoumus varata 10 prosenttia Euroopan komission naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä (NDICI) ja humanitaarisen avun budjetista on kannatettava, ja komitea toivoisi sitoumuksia myös muilta virastoilta ja valtioilta. Pitkän aikavälin koulutusratkaisujen on lähdettävä kohdemaiden hallituksista, ja paikallisilla kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla olisi oltava tässä merkittävä asema. Kansainvälinen yhteisö ei pitkällä aikavälillä voi olla pääasiallinen toimija. Komitea toivoo, että koulutuksen muuttamista koskeva YK:n huippukokous saa aikaan edistystä tässä asiassa.

⁽⁸⁾ EUVL C 100, 16.3.2023, s. 38.

4.4 Apurahoja ja säätiöitä koskevat suunnitelmat ovat tervetulleita, mutta on kiinnitettävä huomiota valintakysymyksiin ja varmistettava kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden osallisuus. On tärkeää, että määritellään läpinäkyvät, oikeudenmukaiset ja osallistavat menettelyt osallistujien valitsemiseksi akateemisiin koulutusohjelmiin, kun tällaisia mahdollisuuksia luodaan, ja että pääsy annetaan ensisijaisesti muita heikommassa asemassa oleville henkilöille.

4.5 Inhimillisen pääoman arvon maksimointi on ratkaisevan tärkeää kilpailukyvyn lisäämiseksi ja työttömyyden torjumiseksi, kestävästä kehityksestä tinkimättä. Tähän tarvitaan työvoimaa, joka hallitsee erilaisia monialaisia taitoja ja joka on sopeutumiskykyinen. Koulutuspolitiikkaa on laadittava ja toteutettava läheisessä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa, ja osaamista on pidettävä tärkeämpänä kuin tutkintoja. Tämä auttaa tasapainottamaan osaamisen kysyntää ja tarjontaa.

Nuorisjärjestöt

4.6 Tiedonannossa mainitaan useita foorumeita ja elimiä, joiden kautta nuoria voidaan osallistaa. Kehitysyhteistyön politiikkafoorumiin kuuluva foorumi on kannatettava, kunhan siinä huolehditaan ruohonjuuritason yhteyksistä sellaisiin nuorisjärjestöihin, jotka ovat riippumattomia, itseorganisoituneita ja mielellään nuorten johtamia.

4.7 On tervetullutta, että tiedonannossa mainitaan nuorisjärjestöjen osallistuminen ja viitataan siihen. Nuorisotoimintasuunnitelman toteutuksen kannalta olisi hyödyllistä käyttää kaikenlaisia nuorisotyön malleja, joita EU:ssa toteutetaan. Nämä käytännöt voivat olla yhtä tärkeitä kuin nuorten mielipiteiden kuuleminen, sillä näin kehitetään kaikkien nuorten valmiuksia paikallistasolla ja luodaan edellytykset paikallista kokemusta omaavien nuorten johtajien esiinnousulle. Tästä on saatavilla EU:n ja Euroopan neuvoston kumppanuuden ja nuorten vapaaehtoistyön kautta huomattavan paljon näyttöä ja malleja.

4.8 Nuorisjärjestöt voivat edistää merkittävällä tavalla suunnitelman toteuttamista. EU:n jäsenvaltioita olisi kannustettava siihen, että ne ottavat nuorisotoimialansa mukaan kansallisten toimintasuunnitelmien avulla. EU:n nuorisjärjestöjen hyvät toimintamallit ja työskentely kehitysyhteistyössä, konflikteissa ja ihmisoikeuksien alalla olisi asetettava etusijalle mieluummin kuin esimerkiksi Yhdysvaltain nk. nuorisokehitysmallit, joita usein sovelletaan sellaisenaan kehitysmaissa ja muilla alueilla, vaikka ne eivät useinkaan jaa samoja arvoja. On tärkeää sitoutua käyttämään yksittäisten alueiden tarpeiden mukaan räätälöityjä malleja.

4.9 Koulutusalan sitoumuksia toteutettaessa olisi myös otettava huomioon epäviralliset ja arkioppimisen järjestelmät yhteisöissä, kansalaisyhteiskunnan organisaatioissa ja nuorisotyöjärjestöissä. Unescon ja Euroopan neuvoston määritelmistä saa hyvää osviittaa, samoin kuin Erasmus+-ohjelman nuorisoa koskevan osion puitteissa tehdystä työstä. Kouluympäristön ulkopuolella tapahtuvasta oppimisesta saatava erinomainen hyöty, joka on elinikäistä ja kattaa kaikki elämänaikat, on tunnustettava.

4.10 Poliittinen vuoropuhelu on tärkeää, ja nuorisotoimintasuunnitelman tavoitteet ovat kunnianhimoiset, mutta on muistettava myös kunkin maan nuorisopolitiikka ja hallitusten vastuu sekä tarve aidolle vapaaehtoiselle sektorille ja kansalaisyhteiskunnalle. Nuorisotoimintasuunnitelman toteuttamisen kautta on myös tuettava nuorisotyön sekä kansallisten nuorisovaltuustojen tai vastaavien elinten kehittämistä ja EU:n nuorisotestin kaltaisten ja muiden ratkaisujen käyttöönottoa.

4.11 Nuorisjärjestöillä on jo yhteyksiä ympäri maailmaa, kuten maailman Big 6 -nuorisjärjestöjen työ osoittaa, ja ne olisi otettava mukaan suunnitelman toteuttamiseen. Niiden työtä olisi käytettävä pohjana ja mallina uusille aloitteille. Osallistumista ei saisi rajoittaa liiaksi. On epäselvää, onko nuorten voimaannuttamisrahaston aiheita valittaessa käytetty osallistavia prosesseja. Nuoret eivät aina valitse muiden tärkeinä pitämiä aiheita etenkin kehitysmaissa tai epävakaisissa valtioissa, missä käytännön näkökohdat saattavat olla tärkeämpiä.

4.12 Nuorisjärjestöjen valmiuksien kehittäminen on erittäin tervetullutta, ja tässä yhteydessä olisi tuettava tehokkaasti ruohonjuuritason toimintaa kumppanimaisissa, missä EU:n edustustoilla eri puolilla maailmaa voi olla ratkaiseva rooli. Sitä varten olisi tarjottava mahdollisuuksia kumppanuussuhteiden solmimiseen EU:n organisaatioiden kanssa, ja tätä työtä on seurattava. On tärkeää, että helpotetaan verkostojen perustamista ja lujittamista sekä EU:n organisaatioiden että EU:n ulkopuolisten organisaatioiden kanssa.

Tehokas toteutus

4.13 Työssä on mukana monia toimijoita, poliittisia linjauksia ja rahoituslähteitä: EU:n edustustot, komission eri pääosastot, EUH, EU:n neuvosto ja jäsenvaltiot sekä monet tukimäärärahat. Nuorisotoimintasuunnitelman toteutuksessa on varmistettava selkeys ja asianmukainen monialainen yhteistyö, jotta perimmäinen kohderyhmä ei pääse unohtumaan, ja siihen on osoitettava riittävät määrärahat.

4.14 Kontaktien luomisessa voidaan hyödyntää aiempaa työtä ja käyttää mallina ystävyystoimintaa ja muita Erasmus +-ohjelman (nuoriso)aloitteita. Erasmus+-ohjelman nuorten osallistumishankkeista (joihin ei liity monikansallista ulottuvuutta) voidaan myös saada hyviä malleja nuorisohankkeille kohdemaissa.

4.15 Nuoret ovat tulevia johtajia ja muutoksentekejiä, ja he ovat olennaisen tärkeitä kumppaneita kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman, Pariisin ilmastopöytäkirjan ja digitaalisen siirtymän onnistumisen edistämiseksi. Nuorisotoimintasuunnitelmassa olisi varmistettava, että EU:n ulkosuhdetoiminnalla edistetään nuorten poliittisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutusmahdollisuuksia. ETSK on sitoutunut panemaan täytäntöön Euroopan tulevaisuuskonferenssin suosituksen, jonka mukaan komitean institutionaalista roolia on vahvistettava ja sen vaikutusmahdollisuuksia osallistavan demokratia toiminnan, kuten kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja kansalaispaneelien kanssa käytävän jäsenneuvon vuoropuhelun, edistämisenä ja takaajana on lisättävä. Komitea on valmis tekemään oman osuutensa.

4.16 Toimintasuunnitelman maininnat aikuisuuteen siirtymisestä ovat perusteltuja, tervetulleita ja EU:ssa tehdyn nuorisotyön arvojen mukaisia. Tärkeitä aiheita, joita nuorten olisi tärkeä oppia tässä yhteydessä, ovat kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet, talouslukutaito, vieraat kielet, maapallon kestävä kehitys ja yrittäjäyys. ETSK pitää tervetulleena myös yhteyttä YK:n nuoriso-, rauha- ja turvallisuusagendaan ja kehoitukseen tehdä laajemmin työtä YK:n kanssa. Nuorisotoimintasuunnitelmaa toteutettaessa on tiedostettava, että nuoret ovat yleensä kaukana päätöksenteosta monilla aloilla.

4.17 YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2250 (2015) nuoriso-, rauha- ja turvallisuusagendasta on ratkaisevan tärkeä väline työskentelyssä nuorten kanssa eri puolilla maailmaa. Siinä määritetään viisi keskeistä toimintaloikkaa: osallistuminen, suojeleminen, ennaltaehkäisy, kumppanuudet sekä demobilisaatio ja yhteiskuntaan uudelleen sopeuttaminen. Tässä merkittävässä päätöslauselmassa kehoitetaan allekirjoittajaosapuolia antamaan nuorille enemmän sananvaltaa päätöksenteossa paikallisella, kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla ja harkitsemaan sellaisten mekanismien perustamista, joiden avulla nuoret voisivat osallistua mielekkäällä tavalla rauhanprosesseihin. Niille, jotka haluavat panna tämän agendan täytäntöön paikallisesti ja kansallisesti, olisi annettava tukea. Yhteydet ja koordinaatio nuorten voimaannuttamisrahaston kanssa loisivat tähän liittyvää synergiää.

Sukupuoli

4.18 ETSK katsoo, että nuorten potentiaalinen hyödyntäminen ja sukupuolten tasa-arvon tukeminen ovat kestävän kehityksen avaintekijöitä. EU:n ulkosuhdetoiminnassa halutaan antaa nuorille poliittisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutusmahdollisuuksia ja auttaa heitä osallistumaan päätöksentekoon ja politiikan laadintaan mielekkäällä ja osallistavalla tavalla. ETSK pitää tyttöjen ja naisten voimaannuttamista elintärkeänä kestävän kehityksen varmistamiseksi ja on hyvillään nuorisotoimintasuunnitelman viittauksista sukupuolten tasa-arvon varmistamiseen ja syrjinnän lopettamiseen. ETSK korostaa, että nuorisotoimintasuunnitelman olisi johdettava mielekkäisiin ja strategisiin pitkäkestoisiin toimiin, jotka hyödyttävät yhtä lailla nuoria miehiä kuin naisia. Tämä edellyttää strategioita sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseksi kaikilla ulkosuhdetoiminnan aloilla.

4.19 On tärkeää, että yhä useammat nuoret ja erityisesti nuoret naiset hankkivat STEM-alojen (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet ja matematiikka) valmiuksia ja digitaalisia taitoja ja että tytöt saadaan kiinnostumaan STEM-aloista varhaisessa vaiheessa, tuetaan naisryhtäjiä ja naisroolimalleja näillä aloilla ja investoidaan ohjelmiin, joilla edistetään lukioissa opiskelevien tyttöjen kiinnostusta STEM-aineisiin.

Mielenterveys

4.20 Tiedonannon viittaus mielenterveyteen on tervetullut, ja komitea toivoo, että aihe on tärkeällä sijalla suunnitelman toteutuksessa. Terveystieteiden järjestelmät ovat heikkoja monissa maailman kolkissa, ja toimia terveydenhuoltoalan parantamiseksi nuorisoystävällisellä tavalla onkin syytä tehostaa.

Vammaiset henkilöt

4.21 Lisäksi ETSK pitää yhtä tärkeänä mainita tiedonannossa vammaiset nuoret ja ottaa heidät näkyvästi huomioon myös nuorisotoimintasuunnitelman toteuttamisessa. Vammaiset nuoret ovat usein unohdettu ryhmä nuorten voimaantumattamisen ja demokraattisen osallistumisen edistämiseksi, ja heidän olisi oltava mukana nuorisotoimintasuunnitelman täytäntöönpanossa.

Taloudelliset mahdollisuudet

4.22 Nuorten tulevat taloudelliset mahdollisuudet riippuvat keskeisesti siitä, onko heillä oikeanlaiset taidot. Yrittäjiä ja startup-yrityksiä on tuettava, myös rahoitus- ja lainamahdollisuuksin, sillä uusia tilaisuuksia avautuu runsaasti varsinkin digitaalialalla ja erityisesti kehitysmaissa.

4.23 EU:n nuorisotakuun malli tarjoaa hyvän esimerkin taloudellisten mahdollisuuksien alalla ja mahdollistaa tarvittavat mukautukset tilaisuuksien tarjoamiseksi NEET-nuorille. Tarvitaan koulutusta työelämän oikeuksista ja sosiaalisista oikeuksista, jotta ihmisarvoista työtä koskevan ohjelman tavoitteet voivat toteutua.

4.24 Nuorisotoimintasuunnitelmassa on tarkasteltava myös kauppaa, esimerkiksi kestävästä kehitystä koskevien vapaakauppasopimusten lukujen näkökulmasta, ja edistettävä kansalaisyhteiskunnan, kuten nuorisojärjestöjen, osallistumista tämän alan toimintaan. Nuoret ovat suurimmassa vaarassa joutua lapsityövoimaksi tai muunlaisen kaltoinkohtelun uhreiksi. Lapsityövoiman käytön torjunnan tulisi siksi olla tärkeä osa nuorisotoimintasuunnitelmaa, jotta lapsityövoiman käyttö siirtyy viimein 2000-luvulla historiaan. Tähän on löydettävä rahoitusvaroja, niin että lapsityöntekijät eivät enää ole riippuvaisia omista tuloistaan. Samalla on rajoitettava lapsityövoimaa globaalissa tuotantoketjussaan käyttävien yritysten toimintaa.

4.25 Nuoret ovat usein ensimmäisiä, jotka lähtevät vaaralliselle muuttomatalle Eurooppaan tai muualle. Jotta nuoria ei pakotettaisi vaaralliselle ja usein laittomalle matkalle kansainvälisten rajojen yli, nuorisotoimintasuunnitelman puitteissa olisi tehtävä aktiivista yhteistyötä kolmansien maiden kanssa humanitaaristen käytävien ja uudelleenasettautumishjelmien perustamiseksi nuorille, jotta he pääsevät Eurooppaan turvallisesti ja laillisesti.

Bryssel 22. maaliskuuta 2023.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Christa SCHWENG